

DE CUBALAYA

- een ras met ritme in het bloed

Door: Michael Kruppert (Duitsland)

De Cubalaya komt van Cuba. Dit Caribische eiland is de bakermat van de Cha-Cha-Cha en de Conga volksdans, en ook van het bijzondere en enige kippenras dat daar ooit gefokt is, de Cubalaya. Logisch dat deze hoenders vitaliteit en ritme in het bloed hebben.

Het tweede deel van hun naam refereert waarschijnlijk aan Maleisische rassen die gebruikt zijn bij de creatie:

de Malayas Cola de Camaron en de Malayas Pavos. Vechthoenders van de Filippijnen (Manilos de Regla) worden ook genoemd en van recentere datum Vechthoenders uit Vietnam (Ga Cua). Deze zouden door Portugese of Spaanse zeevaarders naar Cuba gebracht zijn.

**Boven en rechts: Cubalaya's in kaneel, blauwkaneel, wit en zwart, bij K. en L. Wagner te Freiensteinau, Duitsland.
Foto: M. Kruppert.**

Vooral de lichtgebouwde Vietnamese Ga Cua met het vele wit in zijn gevederte zou een grote rol gespeeld kunnen hebben. Dit zien we in eerste instantie aan type, stand en staardracht, maar ook aan het gewoonlijk vele wit in de staart en vleugels, hetgeen toegestaan is.

Een andere indicatie is het kleinere formaat van de Ga Cua, vergeleken met onze moderne Maleier en Sumatra. Natuurlijk kunnen er ook Sumatra-achtige kippen of zelfs de huidige Sumatra ingekruist zijn. Indicatie hiervoor is de lange, rijkbevederde staart en het vaak voorkomen van meerdere sporen.

Met een gewicht van 2 tot 2.5 kilo voor de haan en 1.5 tot 2 kilo voor de hen, behoort de Cubalaya tot de lichtere hoenderrassen. Samen met de Sumatra en de Yokohama vormen ze de groep Langstaarthoenders die verwant zijn aan de Vechthoenders.

Rechts: Kaneelkleurige Cubalaya haan en hennen, van O. Prusko te Kriftel, Duitsland.

Foto: O. Prusko.

Onder: Kaneel en blauwkaneel hanen. Fokker: Michael Kruppert, Schlitz, 2008.

Foto: M. Kruppert.

Rond 1890 was er in Cuba ongetwijfeld al een voorloper van de huidige Cubalaya. Er werd veel gekruist met Europese vechtrassen maar het Maleier type was altijd dominant, net als de rijke staart. Snel werd duidelijk dat er een echt 'Cubaans' ras gemaakt was. Er

werd een groep fokkers gevormd en dank zij fokker Leandro de la Torriente werd de standaard voor type en kleur opgesteld.

Rechts: Blauwkaneel haan en hennen. Foto: M. Kruppert.

Een beslissende gebeurtenis vond plaats toen op 19 november 1935 de naam 'Cubalaya' werd erkend door de Cubaanse Pluimveehouders vereniging; dit was een soort 'stempel van goedkeuring' van de Republiek Cuba.

Slechts vier jaar later werd het ras ook opgenomen in de Amerikaanse 'Standard of Perfection'. In hetzelfde jaar werd de Cubalaya gepresenteerd op het 7^e Wereld Pluimvee Congres in Cleveland Ohio / USA. Er waren daar zo'n 850.000 bezoekers van over de hele wereld. De Cubanen waren er erg trots op dat zij de enige deelnemers uit de Spaanstalige wereld waren die een 'eigen' ras presenteerden. Hierdoor kreeg de Cubalaya ook liefhebbers in de USA. Vandaag zijn er zelfs uitstekende Cubalaya's in de Verenigde Staten, plus een kriel versie van de Cubalaya. Enkele van de bekendste fokkers in de VS op dit moment zijn Dr. Charles Everett, William Bender Jr, Jim Zook en Christopher Wallen.

Boven: Een groep Nederrijnse en Cubalaya hanen bij K. & L. Wagner te Freiensteinau, Duitsland. Foto: M. Kruppert.

Op Cuba wordt erkend dat de Cubalaya is uitgegroeid tot een cultureel erfgoed, waard om te behouden. Odalis Martin, de voorzitter van de 'Sociedad Cubana de Producción Avícola' (Cubaanse Pluimveehouders vereniging) en andere Cubaanse fokkers willen voorkomen dat de Cubalaya, die op dit moment zeldzaam is op het eiland Cuba, echt zal uitsterven.

**Rechts: Kopstudie van een witte hen.
(Foto: M. Kruppert.)**

In Duitsland is de Cubalaya nu al meer dan 30 jaar bekend. Gerd Roth, de huidige woordvoerder van de Duitse Cubalaya Club, bracht de eerste broedeieren uit de Verenigde Staten mee naar Duitsland in 1978. De mogelijkheid hiervoor was een werkbezoek overzee en een bezoek aan de uit Duitsland afkomstige vechthoenderexpert Horst W. Schmutde in New Jersey.

Twee jaar daarvoor had Schmutde juist de exotische Cubalaya bekendheid gegeven in Duitsland, met een artikel in het Duitse pluimveeblad 'Geflügel Börse'.

Alhoewel de broedlijnen van Schmutde spoedig opgeheven werden en alle kleuren door elkaar liepen, was het mogelijk om kleurslagen te broeden die heden ten dage erkend zijn.

Kurt Wagner, Franz Swist - die volwassen hoenders had die rechtstreeks van Schmutde afkwamen – en Volker Carrey zorgden voor de erkenning van de Cubalaya in Duitsland (bij de BDRG, Bund Deutscher Rassengeflügelzüchter). Er was een aantal jaren nodig om de kaneelkleurige Cubalaya erkend te krijgen volgens het Duitse systeem; in 1983 was het zover. Sindsdien is er altijd een harde kern van fokkers geweest die zich met dit ras bezig houden.

In 1999 volgde de erkenning van de blauwkaneelkleurigen en witten, dankzij de vereende inspanningen van fokkerscombinatie -tevens echtbaar Kurt en Lieselotte Wagner.

Beide kleurslagen waren en zijn nog steeds erkend in de VS en ontwikkelden zich uit broedeieren die in de zeventiger jaren van de vorige eeuw meegebracht werden naar Duitsland. Deze Cubalaya's liepen lange tijd los bij het huis van Wagner, samen met de kaneelkleurigen. Na jaren van intensieve selectie is het de Wagners gelukt om het hardnekkige, erfelijke probleem van een gekleurde borst bij de witte hennen onder controle te krijgen. Voor deze opmerkelijke en kennisgedreven fokkerij-inspanningen moeten wij de betrokken fokkers zeer erkentelijk zijn.

Rechtsboven: De drie in Duitsland erkende kleurslagen: kaneel, blauwkaneel en wit bij K. & L. Wagner te Freiensteinau, Duitsland. Foto: M. Kruppert.

Binnen de Duitse 'Vechthoenderclub' (Ur-Kampfhuhn-Club) nam de Cubalaya een zeer bescheiden plaats in, zodanig dat Kurt Wagner, Gerd Roth, Friedrich Hensel en Peter Henrich besloten een eigen vereniging voor de Cubalaya op te richten. Deze club heeft sinds 2001 geduldig het fokken van dit ras aangemoedigd, volgens de standaard en de doelen van de club.

Toen Kurt Wagner zich terugtrok als voorzitter nam Julius Kölsch de taken over en hij droeg bij aan een hernieuwde groei in de populariteit van het ras. Door de fokkers Winter, Nuszbaauer, Rall, Seeburger, Götz, Schäfer, Schuhen, Bertram, Härtel, Mochenhaupt en Kruppert is ook de Europese belangstelling gegroeid.

Op dit moment, bij het schrijven van dit artikel, staat het aantal leden op 34; sommigen uit Oostenrijk en Hongarije, een goede mix van ervaren en jonge fokkers.

Is er sinds 1935 iets veranderd in de doelstellingen van de fokkers van dit traditionele ras? Nee, dat is niet gebeurd!

Cubalaya's zijn nog steeds levendige hoenders met een vechthoender uitstraling, een afhellende stand en goed gespreide "kreeftenstaart". Als je zorgvuldig naar de kop kijkt, moet de vechthoenderinslag duidelijk blijken; een korte sterke snavel, een drierijige erwtenkam die de ogen niet mag bedekken, zeer kleine

kinlellen en brede wenkbrauwen. Zeer zeker bij oudere hoenders zijn de wenkbrauwen duidelijk aanwezig zodat de rode/roodbruine ogen diep in de oogkassen liggen. Uiteraard zijn het gezicht en de oren rood van kleur. Dit zijn de koppunten van dit ras. De sterk afhellende brede rug en romp zijn lang met een breed zadel; dit toont de raskenmerken tot in perfectie, alleen zo is er een basis voor de breed gespreide 'kreeftenstaart'. Deze staart completeert het type van dit ras.

**Links: De zoon van N. Altstetter met een jonge blauwkaneel Cubalaya hen.
Foto: N. Altstetter, Duitsland.**

De licht gekrulde staart wordt iets lager dan horizontaal gedragen. Schmutde beschrijft: "Bij een goede kreeftenstaart – zowel bij de haan als de hen – zien we de onderste staartveren het volgende paar veren overlappen, en zo door tot de bovenste paar staartveren." Een ononderbroken lijn van de hals tot de punt van de staart moet niet uit het oog

verloren worden. Middelhoog op de poten, de lange dijnen goed zichtbaar, niet bedekt door de vleugels; de lange dijnen voorkomen dat de staart teveel over de grond sleept. De poten zijn vleeskleurig, behalve bij de - niet erkende - zwarten; die hebben leiblaauwe poten. De poten zijn glad, bij oudere dieren zijn de schubben groter en wat dikker.

**Boven: Cubalaya eieren met spikkels.
Foto: M. Kruppert.**

**Rechts: Cubalaya hen met kuikens, bij M. Kruppert, Schlitz, Duitsland.
Foto: M. Kruppert.**

Cubalayas hebben óf enkele, óf dubbele sporen. Beiden is toegestaan,

maar bij gelijke kwaliteit moeten hoenders met meerdere sporen de voorkeur krijgen, want aan de eigenschap meersporigheid werd door de traditioneel ingestelde Cubaanse fokkers altijd al de voorkeur gegeven. De hanen zijn hetzelfde als de hennen, afgezien van de gebruikelijke sekseverschillen. Bij de hen is de kam kleiner, de ruglijn meer afhellend en de staart meer opmerkelijk en zelfs breder gedragen.

De verwachte eiproductie bedraagt ongeveer 100 tot 160 per jaar - afhankelijk van de foklijn, broedsheid e.d. - met een minimum gewicht van 50 gr.; de schaalkleur is wit tot lichtbruin, met idealiter kleine gekleurde vlekjes.

Links: Witte en kaneelkleurige Cubalaya's bij W. Rall te Darmstadt, Duitsland. Foto: M. Kruppert.

Onder: W. Rall met Cubalaya kuikens in verschillende kleuren. Foto: M. Kruppert.

De meest favoriete kleur is kaneel: een lichtere variant van de wildkleur of, zo u wilt, een donkere variant van de tarwekleur. De haan toont bruinrode halsveren, ideaal zonder schachtstreeptekening; slechts gedeeltelijk bij de lagere halsveren en op het zadel kunnen deze wat lichter goudkleurig zijn.

Bij de hen is een heldere kaneelkleur vereist: de kop- en nekveren hebben een kastanjebruine kleur, rug, dijen en buik zijn lichter kaneelkleurig.

Bij blauwkaneel is het zwart van kaneel kleurslag vervangen door blauw, waarbij de sierveren van de haan en de kopveren van de hen lichter zijn, goudbruin respectievelijk kaneelbruin.

Belangrijk om te vermelden is dat bij beide kleurslagen enig wit is toegestaan in de grote slagpennen, en bij blauwkaneel ook in de staart.

De zeldzame witten zijn enigszins crème; bij de hanen is een gele gloed in de halsveren en de zadelveren toegestaan.

Alle drie de kleurslagen – kaneel, blauwkaneel en wit – worden geboren met een gelig witte donskleur.

Boven: Een paartje witte Cubalayas van M. Kruppert

Verscheidene Europese fokkers hebben nu de zwarte Cubalaya (in de VS erkend) en één fokker heeft ze in zwart zilverhals. In de VS zijn er ook Cubalaya's in

blauw, patrijs, blauwpatrijs, geelpatrijs/kaneel en blauwgeelpatrijs/kaneel aanwezig. *Golden (duckwing)* is nu ook een populaire kleurslag onder Cubalaya enthousiasten in Amerika. Deze werden jaren geleden gemaakt door John Castinetti, maar is nog niet erkend. De Amerikaanse Poultry Association erkent slechts drie kleurslagen: *Black Brested Red*, *White* en *Black*.

Behalve het uiterlijk van dit ras is er het karakter; zijn ze tam of schuw? Dit hangt van de individuele fokker af. Zowel ervaren als jonge fokkers worden aangetrokken door het levendige karakter van de Cubalaya. Het gebeurt nogal eens dat de haan de wacht houdt bij een leggende hen of in een aangrenzend legnest gaat zitten.

De verzorging is eenvoudig. Cubalaya's zijn aangepast aan de weersomstandigheden en ze zijn actieve scharrelaars als ze vrij loslopen, hoewel fijngemalen graan, wortels en zonnebloemzaden graag genuttigd worden.

Ik durf te beloven dat iedereen die ooit Cubalaya's heeft gehad, volmondig "Ja!" zal zeggen tegen dit ras.

Voor meer informatie: Neem a.u.b. contact op met de schrijver Michael Kruppert, email michael.kruppert@gmx.de, of telefonisch de voorzitter van de (Duitse) club Julius Kölsch, tel (0049)2662-944479 of via de email van de rasclub: www.cubalaya.de.tl.

Boven: Bijeenkomst van de Cubalayaclub, 2011 te Schlitz/Duitsland. (Foto: M. Kruppert.)